

Andrzej Wiśniewski

"Z zagadnień polskiego procesu
cywilnego", J. Jodłowski, Warszawa
1961 : [recenzja]

Palestra 5/9(45), 80-81

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW PRAWNICZYCH

J. Jodłowski. *Z zagadnień polskiego procesu cywilnego*. PWN. Warszawa 1961, s. 126.

Omawiana książka zawiera dwie odrębne prace autora. Jedna z nich — „Nowe drogi polskiego procesu cywilnego” — była publikowana w 1951 r. na łamach „Nowego Prawa” oraz jako oddzielna odbitka nakładem Ministerstwa Sprawiedliwości. Druga praca pt. „Zasada dyspozycyjności w polskim procesie cywilnym (tezy szczegółowe)” była przedstawiona przez autora na Konferencji Procesualistów Cywilnych, jaka odbyła się w Warszawie w 1951 r. w ramach jednego ze zjazdów naukowych poprzedzających Kongres Nauki. Praca ta nie było dotychczas drukowana, gdyż autor, jak zaznacza we wstępie, zamierzał rozwinąć ją w szersze opracowanie monograficzne.

Książka nie stanowi nowego opracowania zawartych w niej prac. Są one przedrukowane w zasadzie w tej postaci, w jakiej były publikowane w 1951 r. Jedynie w pierwszej z omawianych prac autor opuścił kilka fragmentów, które straciły dziś na aktualności lub zawierały poglądy niesłuszne, dodał natomiast kilka innych, opuszczonych w poprzednim druku.

Druga z prac została zaopatrzona przypisami wskazującymi jak poszczególne omawiane tam zagadnienia zostały rozstrzygnięte w judykaturze Sądu Najwyższego oraz oświetlone w późniejszej literaturze. Przypisy te opracował J. Lapiere.

W książce zamieszczona jest także bibliografia, zawierająca nie tylko pozycje powołane przez autora, lecz także najważniejsze publikacje ogłoszone w latach 1951 — 1960 a dotyczące zagadnień omawianych w zamieszczonych pracach.

Pierwsza z zamieszczonych w książce prac omawia podstawowe założenia reformy prawa procesowego dokonanej w 1950 r. Po uwagach wstępnych omawiających punkty wyjścia reformy i uzasadniających konieczność jej przeprowadzenia autor daje charakterystykę Kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. na tle zasad burżuazyjnego procesu cywilnego.

W następnym (III) rozdziale autor przedstawia zmiany postępowania cywilnego w nowym ustroju, a w rozdziale IV omawia założenia podstawowe i charakter reformy postępowania cywilnego z 20 lipca 1950 r. Zmiany, jakie ustawa ta przyniosła, są tak istotne i głębokie oraz wprowadzone zostały w tak szerokim zakresie, że przekształciły one w znacznym stopniu system dotychczasowego prawa procesowego cywilnego, co pozwala stwierdzić, że z dniem 1 stycznia 1951 r. weszło w życie nowe polskie prawo procesowe cywilne.

Dalsze rozdziały pracy poświęcone są omówieniu zmian wprowadzonych w 1950 r. w procesie cywilnym.

Druga praca dotyczy problematyki tzw. dyspozycyjności materialnej, tj. aktów dysponowania materialnymi uprawnieniami stron w postępowaniu cywilnym. Na problematykę tą, najistotniejszą w zakresie zasady dyspozycyjności, składają się trzy podstawowe zagadnienia: 1) wytoczenie powództwa (wszczęcie procesu), 2) określenia granic żądanej ochrony prawnej i 3) dyspozycji prawami podmiotowymi w toku procesu. Każde z tych zagadnień omówione jest w osobnym rozdziale pracy.

W rozdziale I dotyczącym wszczęcia procesu autor rozważa szereg kwestii wynikających w związku z uprawnieniami prokuratora do wszczęcia procesu, w roz-

dziale II o granicach ochrony prawnej omówione jest częściowe odstępstwo polskiego prawa procesowego od zasady *ne eat iudex ultra petita partium*, a w rozdziale o rozporządzalności prawami podmiotowymi stron w toku procesu rozważone zostały te akty dyspozycji materialnej stron, które zostały unormowane przez nowe prawo w sposób odmienny w porównaniu ze stanem poprzednim.

Prace zamieszczone w omawianej książce zdobyły sobie wysoką rangę w naszej literaturze procesowej. Poruszone w nich — po raz pierwszy po reformie z 1950 r. — zagadnienia były później wielokrotnie podejmowane w literaturze przedmiotu, a nowe opracowania w szerokiej mierze nawiązywały do omawianych prac autora. Dobrze się więc stało, że prace te, ostatnio trudno dostępne, zostały wydane i udostępnione czytelnikom.

*

Kodeks karny i prawo o wykroczeniach. Ważniejsze ustawy szczególne. Wyd. XI. Wyd. Prawn. Warszawa 1961, s. 602.

Kolejne wydanie Kodeksu karnego wraz z przepisami związkowymi opracowane jest według stanu prawnego na dzień 10 maja 1961 r. Zbiór, poza tekstem Kodeksu karnego i Prawa o wykroczeniach, zawiera wszystkie karne ustawy szczególne oraz wyciągi z licznych ustaw zawierających przepisy karne. Tak więc poza małym kodeksem karnym znajdujemy tam ustawy dotyczące ochrony własności społecznej, ustawy o amnestiach, dekrety o postępowaniu doraźnym, o odpowiedzialności zbrodniarzy wojennych, o dostawach obowiązkowych. W zbiorze zamieszczona jest ustawa dewizowa oraz w obszernych wyjątkach ustawa karna skarbową. Również w obszernych wyjątkach zamieszczone jest poważnie znowelizowane w bieżącym roku Prawo górnicze. Nie sposób wymienić tu nawet części z blisko 60 ustaw i dekretów, które znajdują się w książce.

Podkreślić należy, że jak zwykle w tego rodzaju opracowaniach Wydawnictwo Prawnicze zamieściło teksty zmienionych przepisów w brzmieniu zaktualizowanym, uwzględniającym zmiany wprowadzone przez nowele. Podstawa każdej zmiany czy usunięcie przepisu została wyjaśniona w odpowiednio zamieszczonym przypisie.

*

R. Oleszyński: Przepisy o gospodarowaniu, eksploatacji i ruchu pojazdów samochodowych. Ustawodawstwo gospodarcze. Teksty. Wyd. Prawn. Warszawa 1961, s. 740.

Książka zawiera zbiór przepisów dotyczących gospodarki samochodami. Zbiór ułatwia korzystanie w praktyce z licznych i rozproszonych w wielu rocznikach Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego przepisów, które zostały usystematyzowane przez autora w ośmiu rozdziałach.

Rozdział I zawiera przepisy o gospodarowaniu pojazdami samochodowymi, m.i. przepisy o rozdzielnictwie pojazdów samochodowych i o sprzedaży nowych samochodów osobowych nabywcom indywidualnym.

Dwa następne rozdziały (II i III) obejmują przepisy o gospodarowaniu ogumieniem i paliwami samochodowymi.

Obszerny IV rozdział pt. „Przepisy o ruchu pojazdów samochodowych na drogach publicznych” zawiera m.i. przepisy o pozwoleniach na prowadzenie pojazdów samochodowych, o prowadzeniu pojazdów, znakach i sygnałach drogowych, kon-